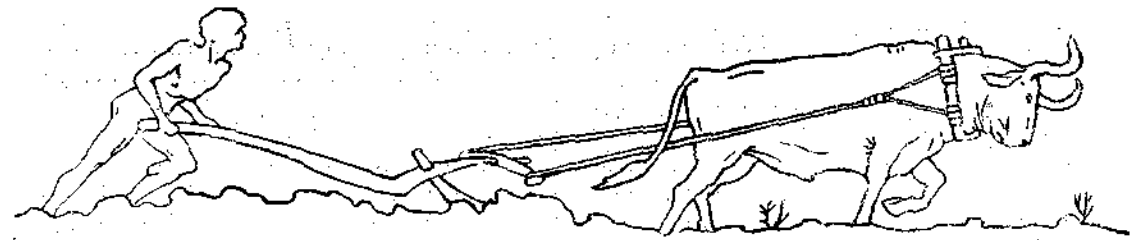

ΚΥΒΕΛΗ ΑΔΡΙΑΝΟΥ
ΣΚΙΤΣΟ ΘΑΛΕΪΑΣ ΦΛΩΡΑ ΚΑΡΑΒΙΑ

ΠΑΝΔΘΗΝΔΙΑ

ΕΤΟΣ ΙΑ' 30 Α-
ΠΡΙΑΙΟΥ 1911

ΤΑ ΣΤΕΦΑΝΩΜΑΤΑ ΤΗΣ ΠΕΘΑΜΕΝΗΣ

Οι Κερκυραίοι χωρικοί μπορεί να μην ήναι και πολύ-πολύ άνθρωποι τῶν ἔργων, εἰς τὰ λόγια ὅμως κανεὶς δὲν τοὺς μπορεί εἶναι, χωρὶς ἀμφιβολίαν, οἱ πειρατικώτεροι Ἕλληνες. Καὶ στοχασθῆτε, Κύριοί μου, ὅτι, ἐν ᾧ ἔχον τὴν ἐξυπνάδα εἰς τὴν ὀμιλίαν τῶν, θεωροῦνται ἀπὸ τοὺς ἀμαθεστέρους χωρικούς τῆς πατρίδας μας· ἂν ἐγνώριζαν λοιπὸν καὶ γράμματα, θὰ ἦσαν βέβαια οἱ ἀστειότεροι ἢ καὶ οἱ σοφώτεροι — τὸ ἴδιο εἶναι — ἄνθρωποι τοῦ κόσμου. Γι' αὐτὸ κ' ἐγώ, ἐν ᾧ εἰς τὰς ἐξευρωπαϊσμένας πόλεις τῆς Ἑλλάδος μας γνωρίζω μὲ τὸ φανάρι τοῦ Διογένηος γιὰ νὰ εἶρω ἄνθρωπον νὰ φωτισθῶ, τὸ σβύνω πάντοτε, ὅταν πηγαίω εἰς τὰς ἐσχᾶς τοῦ τόπου μου, μὲ τὴν ἀπόλυτην πεποίθησιν ὅτι ὁ πρῶτος χωρικός πού θὰ συναντήσω δὲν θὰ με κάμῃ νὰ τὸ ξανατάψω. Καὶ αὐτὸς εἶναι καὶ ὁ λόγος πού με ἀναγκάζει, ὅταν «ἄνθρωπον ζητῶ», νὰ τρέχω μὲ κλειστὰ μάτια νὰ τὸν εὕρισκω εἰς τὰ χωριά τῆς πατρίδας μας, τὰ μακρυνώτερα, ἂν ἦναι δυνατόν. . . Πολλοὺς τέτοιους χαριτωμένους χωρικούς θὰ μοῦ ἦτον ἀρκετὰ εὐκόλο νὰ σᾶς ἀραδιάσω ἔδῳ. Περιορίζομαι ὅμως νὰ σᾶς συστήσω ὡς ἓνα ἀπὸ τοὺς καλύτερους φίλους μου τὸν κύριον Σταμάτη τοῦ Θανάση, κουμπάρον μου (ἓνας δευτέρος ἐξάδελφός μου τοῦ εἶχε βαπτίσει κάποιον ἀνεψιόν), καλόκαρδον ἄνθρωπον καὶ ἀστειότατον, πρὸ πάντων ὅταν ἦτο καθ' ὀλοκληρίαν ἀπένταρος. Καὶ ἐπειδὴ ὁ κύριος Σταμάτης τέτοιον πρᾶγμα ἐπάθεινε πολὺ συχνά, ἦτον ὁ εὐθυμώτερος χωρικός πού ἐγνώρισα εἰς τὴν ζωὴν μου καί, νὰ σᾶς πῶ, τὸ φιλοσοφικώτερον μυαλὸ πού ἀνεκάλυψα εἰς τὸ ἐλεύθερον καὶ πρωτότυπον Ἑλληνικὸν βασίλειον παρ' ὅλην τὴν ἀγροαματωσύνην του. «Κουμπάρε, μού ἔλεγε πολλὰς φορὰς σοβαρὰ-σοβαρὰ ὁ παμπόνηρος, τόσοις παραδέξ κερδίξεις, τόσα γράμματα ξέρεις, καὶ δὲν ξέρεις διόλου νὰ ζῆς χωρὶς

νὰ βασανίζεσαι καὶ χωρὶς νάσαι πάντα συλλογισμένος· ἐγὼ δὲν ξέρω νὰ χωρίσω δύο γαϊδουριῶν ἄχυρα καὶ πολὺ σπᾶνια δουλεύω καὶ ποτὲ δὲν ἔχω πεντάρα στὴν τσέπη μου, καὶ μολαταῦτα καλοτρῶω, καλοπίνω, γελάω νύχτα-μέρα καὶ τὴν Ἄρτα φοβερίζω! Πόσο στενοχωριοῦμαι ἀληθινὰ πού δὲν σοῦ μοιάζω, ἀφέντη μου! Ἄχ! καὶ νὰ σοῦ μοιάζω! Δὲν μὲ πειράζει, σὲ βεβαιῶνω, κουμπάρε μου, πῶς ὄλοι τότες οἱ συγχωριανοὶ μου θὰ μ' ἐπαιρῶν γιὰ θεότρελλο· τὸ ἐλάχιστον θὰ ξεφορτωθῶναι ἀπὸ πάνω μου αὐτὴν τὴν καλοκαρδοσύνην μου πού δὲν μ' ἀφίνει ποτὲ, ἢ καταραμένη, νὰ γίνω κατὶ παραπάνου ἀπὸ τὸν ἄνθρωπον, σὺν τὴν ἀφεντεῖά σου, νὰ ποῦμε, πού, χωρὶς νὰ σὲ κολακεύσω, μὲ τὰ γράμματα πού ξέρεις θὰ νικήσῃς βέβαια τὸ λεοντάρι στὴ δύναμι, τὸ φεῖδι στὴ φαρμακωσύνη, τὴν ἀλεπού στὴν ποιηριὰ καὶ τὸ λύκο στὴν ἀχορτασιά! . . .» Ἀπὸ τὴν ὀμιλίαν τοῦ αὐτοῦ θὰ διακατάβατε βέβαια τί πειρακτικὸν πρᾶγμα ἦτον — αἰωνία του ἢ μνήμη! — αὐτὸς ὁ κύριος Σταμάτης τοῦ Θανάση. Οἱ συγχωριανοὶ του ὄλοι τὸν ἐλάτρευαν γιὰ τὴν ἀκατανίκητην εὐθυμίαν του, καὶ εἰς τὴν συναναστροφὴν του εὐρισκᾶν παρηγοριὰ καὶ οἱ πῖο καταπιεσμένοι ἀπὸ τὰ βάσανα τοῦ βίου. Καὶ ἐπειδὴ οἱ χωρικοί μας εἶναι ὄλοι ἐπάνω-κάτω οἱ περισσότερο βασανιζόμενοι εἰλωτες τοῦ κόσμου καὶ τὰ αἰωνία θύματα τοῦ τοκογλύφου, τοῦ εἰσπρακτοῦ καὶ τοῦ χωροφύλακα, οἱ δὲ δάσκαλοι ἐδεωροῦσαν τὸν χαριτωμένον κύριον Σταμάτη ὡς ἀνεξάντλητην πηγὴν λησμονησιᾶς εἰς ὅλα τὰ φαρμάκια πού ἐποτίζοντο καθημερινῶς εἰς τὸν πικρὸν ἀγῶνα περὶ ὑπάρξεως, καὶ τὸν ἐσυμβουλευόντο ἀκόμη καὶ γιὰ τὰς πῖο γελοίας οἰκογενειακάς, κοινωνικάς καὶ πολιτικάς ὑποθέσεις τῶν. Καὶ ἡ συμβουλή του, πού ἦτο συνήθως τόσο ελαφρότερη ὅσο σοβαρώτερον τοῦ ἐφαίνετο ἓνα ζήτημα, παρηγοροῦσε πέρα

και πέρα τους συγχωριανούς του, ακριβώς διότι εκείνο που έθεωρούσαν ως πολύ δύσκολον ο κύριος Σταμάτης το εξηγούσε ως κοινότατο φαινόμενον. Και κατορθώνε αληθινά θαύματα με την φυσικότητα που έβλεπε και τα πιο αφύσικα συμβάντα. Γι' αυτό κ' εγώ που τον εγνωρίζα από μικρό παιδί, όταν έλεγε, με την μεγαλύτερη αφέλειαν και πειστικότητα μαζί, τα πιο αλλόκοτα πράγματα του κόσμου, έσκαζα στα γέλια, ναι, αλλά και δεν έπαραξενεύομνα καθόλου, διότι από το στόμα του ποτέ δεν έβγαινε λόγος που να μην είχε και τον λόγον του και να μην προήρχετο από την ειλικρίνεια της καρδιάς του. Και αυτό ήτο και το μυστήριο της δημοτικότητός του μεταξύ των συγχωριανών του και του θαυμασμού μου προς τον άμορφωτον αυτόν κουμπάρον μου, δια τον οποίον άσφαλίστατα ήμπορούσα να λέγω: «Ίδε αληθής Έλλην, χωριάτης μάλιστα, εν φ' δόλος ούκ έστι!»

Παρ' όλα ταύτα, Κύριοί μου, μιá φορά άπατήθηκα οικτρά, ακριβώς εκεί που ένόμιζα ότι ο κύριος Σταμάτης ήθελε νάστειυηθή με τον πιο παράδοξον τρόπον εις βάρος ενός κάποιου Βασιλάκη. Ένθυμούμαι λοιπόν ότι μιαν καλοκαιρινήν ήμέραν, κατά το δειλινό, εκαθόμωνα ξαπλωμένος με τον φίλον μου χωρικόν κάτω από ένα γηραλέο πλατάνι του χωριού του και τα λέγαμε και «χά! χά! χά!» εγώ σκασμένος στα γέλια από τα λόγια του, και δός του αυτός σοβαρά-σοβαρά όλο και άστειά το ένα νοστιμότερον από τ' άλλο. Και ή γύρω μας ήμερώτατη φύσις εφάνταζε και αυτή πιο φαιδρόγελη εις την άρμονικήν της μεγαλοπρέπειαν και άπολαυστικώτερη από κάθε χαράν και άγαλλίασιν και των έντυχεστέρων άκόμη στιγμών της ζωής μας. Ο ήλιος — ότι και έβασίλευε, και από το μέρος όπου εκαθόμαστε έβλέπαμε όλο το χωριό να κολουριάζεται γύρω μας και να σχηματίζει πελώρια χλωρότατα στεφάνια το ένα πίσω από τ' άλλο πλεγμένα άνάκατα με μύρτα και άγριοδάφνες και λιβανόχορτα, με άμπελοκλώναρα και κυπαρισσόκλαδα και πρασινάδες κατακεντημένες με πολυχρώματες διαμαντόπετρες από μαργαρίτες και παπαρούνες, από κρίνους και τριαντάφυλλα. Και όπως ο ήλιος εις την δύσιν του εφίλουσε το πολυστεφανο τουτο διάδημα της φύσεως με δλόθερμες και κατοκόκινες άκτίνες σαν να το άποχαιρετούσε πολυπόθητα, έβγαιναν από τα λουλουδιασμένα λειβάδια του χωριού εύωδιασμένες άνανθυμάσεις και άνέβαιναν ως έσπεριον θυμίαμα κατευδώσεως προς το καταπόρφυρον άστέρι που έχανετο, και του έδοξολογούσαν το μεγαλοφάνταστο βασίλειμα με πολυποικίλης μελωδίας κελαθήματα μυριάδες τα άμέριμνα πουλάκια των άγρών. Και ταιριαστά

με τις χαριτωμένες ψαλμωδίες των έσουσουρίζαν έδώ ποταμάκια φειδωτά, κ' εκεί νεροκάλαμα που άνεβοκατέβαζαν τις σιταράτες φούντες των εις το ελαφρότατο χάιδεμα της πουπουλένιας αύρας. Και οι γρύλλοι και τα άτελέστερα μαμούδια της νυκτός, μαγεμένα και αυτά από την εύφρόσυνην ήμερότητα της φύσεως το καλοκαιρινό εκείνο δειλινό, κατευδώναν πρόθυμα με τα ταπεινά των τρηδονίσματα τον φωτοδότην και ζωοπάροχον πατέρα της γής, άρμονική και αυτά δυσαρμονία εις το πολύκοσμο και πολυδαίδαλο βασίλειο της δημιουργίας. . . Και τότε άνέκφραστη άπόλαυσις έπλημύριζε την καρδιά μου από την μαγικήν εκείνην ωραιότητα του μεταμορφωμένου χωριού κατά το βασίλειμα του ήλιου, ώστε σιγά-σιγά ειχα ξεχάσει πια ότι στο πλάι μου ευρίσκετο ο κύριος Σταμάτης του Θανάση, κ' εν φ' αυτός θα εξακολούθουσε βέβαια να λέη, σοβαρά-σοβαρά πάντοτε, τα πνευματωδέστερα άστειά, εγώ, όλος πνεύμα τώρα, βουβός ένάντια την άφάνταστην μεγαλοπρέπειαν της φύσεως σαν μυστικοπαθής που θέλει να προσευχηθή εις την θεότητα του, και τότε είναι ή συγκίνησις του, που στέκεται έκθαμβος κ' έκστατικός με τα χέρια έκτευτικά προς τους ουρανούς ύψωμένα και ή βαθεία σιωπή του είναι ο εύγλωττότερος και εύγενέστερος ύμνος προς το ειδώλο της πίστεώς του. . . Και ή παράδοξη αυτή στάσις μόν θα ειχε, ύποθέτω, στενοχωρήσει κάπως τον κύριον Σταμάτη μου, και Κύριος οίδε πόσα πειρακτικά λόγια θα μου ειχε ξεστομίσει κατά την ώραν της ιερής προσευχής μου, πειραγμένος κομμάτι και αυτός, διότι άλλος, άνώτερός του πάροχος χαράς και άγαλλιάσεως, ή έλευθερη φύσις, ειχε καταμαγεύσει την καρδιά μου. Έβαλε λοιπόν όλο του τα δυνατά, φαίνεται, χωρίς να το φανερώη διόλου, για να με κάμη να ξαναρχίσω να γελώ. Και πράγματι, εκεί που το σκοτάδι άρχιζε πια να σκεπάζη τα γυμνά κάλλη του χωριού και να ξυπνά την ναρκωμένην μελαγχολίαν της ψυχής μου, κ' εκεί που άναστεναγμός βαθύς έβγαινε από τα φυλλοκάρδια μου σαν θρήνος δια την άπτόμην καταστροφήν της άπολαυσεώς μου, ο κύριος Σταμάτης μ' έκαμε να χαρώ και να γελάσω, όσο ποτέ εις την ζωήν μου. Έκείνην την ώραν δηλαδή, εν φ' έσποκείνασε πλέον, κάποιος χωρικός εδιάβαινε από σιμά μας, και ο κύριος Σταμάτης του ειπε, μα πολύ φυσικά: «Καλήμέρα, Βασιλάκη μου! Είναι καλά ή κυρά Πεδαμένη μας, κουμπάρε;» Και δεν επρόφρασε ο διαβάτης εκείνος να του άπαντήση πιο φυσικά άκόμη: «Καλή σου μέρα, Σταμάτη μου! Καλά, έχαριστώ!» που εγώ έσκασα στα γέλια. Ο κύριος Σταμάτης όμως με τρόπον άγριον και πρωτοφανή για μένα μου άρπαξε το χέρι και το

εσφιξε με τόσον όργην και άστηρότητα, ώστε άκουσίως μου εφώνησα: «Α! α!», εν φ' αυτός μου επιδύρισεν επιτακτικά: «Σώπα!»

Η έκπληξις μου από την διαγωγήν αυτήν του φίλου μου ήτο τόσο, ώστε εις όλο το διάστημα της όμιλίας του με τον Βασιλάκη και άρκετήν ώραν κατόπιν ειχα μείνη μάρμαρο, άφωνότερος και από όταν εθαύμαζα, όλίγο προτού να σκοτεινιάση, την αλησιμόνητην εικόνα του χωριού του μέσα εις το ένδοξο βασίλειμα του ήλιου. . .

Έπειτα ο κύριος Σταμάτης εξηκολούθησε την όμιλίαν του με τον συγχωριανόν του εκείνον: — Θα τάχη μαζί μου βέβαια ή κυρά Πεδαμένη μας, γιατί έχω ένα-δυο μέρες να σας κάμω έπίσκεψη. . . Δεν εν' έτσι, Βασιλάκη μου;

— Άλήθεια, κουμπάρε μου, όλο μου παραπονιέται πως δεν καταδέχεται πια να πατήσης στο φτωχικό μας. Έρχεσαι σήμερα το μεσημέρι να φας μαζί μας; Αυτή κ' εγώ θάμαστε, όπως πάντα! . . . Έλα και θα χαρή πολύ να σε δη. . .

— Καλά, Βασιλάκη μου, έχομαι! . . . Και για που είσαι τώρα;

— Πάω βιαστικός να ψωνίσω κάτι για το σπίτι. . . Παρακοιμήθηκα, βλέπεις, και ξημέρωσε χωρίς να το καταλάβω. . . Το παρακάμαμε χθές στες κουβέντες και στα γέλια με την γυναίκα μου και πολύ άργα μās πήρε ο ύπνος. . . Γειά σου, κουμπάρε μου, και σε περιμένουμε δίχως άλλο! . . . Θα σου κοπανίσω και σκορδαλειά, γιατί ξερεί πως τρελλάνεσαι γι' αυτήν. . .

— Καλά! καλά! του ειπε ο κύριος Σταμάτης γελαστά.

Και ο Βασιλάκης έγινε άφαντος.

Μετα την άναχώρησιν του ο φίλος μου χωρικός εγύρισε και μ' ένύτταζε προσεκτικά-προσεκτικά και άνήσυχα, σαν να του ειχε περάσει ύποψία ότι ήμουν πολύ δυσαρεστημένος από τον άστηρόν τρόπον, με τον οποίον μου έπέβαλε σιωπήν, ακριβώς όταν, με τόσον κωμικήν σοβαρότητα, έρωτούσε περι της υγείας μιās πεθαμένης. Άλλά κ' εγώ, παρ' όλην την αγανάκτησιν μου και την έκπληξιν μαζί δια τον πρωτοφανή διάλογόν του με τον Βασιλάκη εκείνον, ειχα ταραχθή όχι όλιγώτερό του, διότι πρώτην φοράν έβλεπα τώρα τον εύθυμότατον Σταμάτη μου δια μιās συλλογισμένον και καταπικραμένον. Τέλος πάντων δέκονσε πρώτως την σιωπήν μας και μου ειπε με συγκίνησιν που του κάκου επάλαυε να την διαμάση με προσποιητήν ειρωνείαν:

— Ε! κουμπάρε μου, μυστήριο αλήθεια που είναι ο άνθρωπος! . . .

— Αν ήναι κάθε άνθρωπος σαν και σενα, Σταμάτη, βέβαια που είναι των μυστηρίων μυστήριο ο κόσμος! . . . του απήντησα κ' εγώ νευρικά και με κάποιαν εύχαριστήσιν.

— Έλα, καϊμένη και σύ, μου εφώνησε δια μιās όλος εύθυμία τώρα, και δεν ειμαι διόλου κρυφός άνθρωπος! "Ο,τι έχω στην καρδιά, τό 'χω και στο στόμα! — και το άπόδειξα μιá χαρά έδώ και λίγα λεπτά στην όμιλία μου με τον συγχωριανό μου εκείνον. . .

— Όστε λοιπόν στα σοβαρά ρωτούσες αν είναι καλά στην υγεία της ή κυρά Πεδαμένη! . . .

— Κουμπάρε μου, απήντησε τώρα με επιτακτικόν τόνον ειλικρινείας ο κύριος Σταμάτης, μ' όλον τον κόσμο μπορεί να χωρατεύω, μπορεί κανένα να μην έχτιμώ, αλλά μάθε πως τον Βασιλάκη αυτόν ποτέ μου — ναι, μα τ' όνομα του Θεού! — ποτέ μου δεν πείραξα, και πάντα τον σεβάστηκα περισσότερο από τον έαυτό μου — κι από τον έαυτό σου βέβαια, και μη προς κατοφανισμό σου!

— Γελώεις που φαίνεσαι, καϊμένη Σταμάτη, όταν σοβαρεύεσαι σ' αληθινά!

— Άμαρτάνεις, κουμπάρε μου, νάστειεύεσαι με τον αληθινόν έρωτα, και με πληγώνεις κατά-καρδα με την πρόστυχη γλώσσά σου, μου ειπε πικρά ο έντελώς τώρα άγνωριστος για μένα κύριος Σταμάτης.

Η διαγωγή του αυτή μ' έκαμε να μην ξερω πια τί να ύποθέσω, και περιέργεια εξαιρετική μ' έκυριευσε να μάθω όλην την αλήθειαν. Του απήντησα λοιπόν:

— Κουμπάρε μου, αν και φοβούμαι πως μου παίζεις κανένα παιγνίδι από τα συνηθισμένα σου. . .

— Άφησε τώρα αυτές τις βλακειές! μου εφώνησε δικαίωπταν με άποτομώτατα. Σου ξαναλέω πως δεν πρέπει να γελάς με τον αληθινόν έρωτα! . . .

— Ποιον έρωτα, χριστιανέ μου; Παραλογίζεσαι και με βρίζεις κι όλα, χωρίς να σε προσβάλω διόλου! Άλήθεια, δεν είσαι στα καλά σου άπόψε και λυπούμαι πολύ για την εκτίμησι που έτρεφα για σενα. . .

— Αυπάσαι κ' έχεις δικίω αν είξερες όμως τη ζωή της Πεδαμένης και του Βασιλάκη της, θάχωνες πικρό δάκρυ για την κορροϊδία που μου πατείς τώρα. . .

— Να μου την διηγηθής καλέ μου άνθρωπε, κι αν καταλάβω πως δεν άστειεύεσαι — και τί σου φταίω γώ που πάντοτε σε γνώρισα να περγελάς και ζωντανά και πεθαμένα; — τότε, κύριε Σταμάτη μου, θα σε παρακαλέσω μ' όλην μου την καρδιά να συγχωρέσης την άδιαντροπία μου!

— Καλύτερα να μ' άφινες ήσυχο, λέω γώ! Θα μου χαλάση την όρεξι αυτή ή ιστορία και δεν θάμαι καλόκαρδος στο τραπέζι της κυρά Πεδαμένης σήμερα το μεσημέρι, ύστερα από τρεις ώρες επάνω-κάτω! . . .

— Βλέπεις; είσαι ή δέν είσαι νόστιμος; "Υστερα από τρεις ώρες θάχουμε μεσάνυχτα κ' ή άφεντειά σου για μεσημέρι τὰ λογαριάσεις!...

— "Έχεις δίκιο, σου λέω! Δέν ξέρεις τί σου γίνεται όμως, και γι' αυτό με πέρνεις και για θεότρελλον αυτήν τη στιγμή! "Α! πρέπει να σου βγάλω μία και καλά αυτήν την ιδέα και να σου δώσω κ' ένα καλό μάθημα να μην άστεινέσαι ποτέ με τον έρωτα που όλα τὰ στραβά μπορεί να τὰ κάνει ίσια!" Άκουε λοιπόν! "Ο Βασιλάκης αυτός που είδες είναι ο πιο δύστυχος άνθρωπος του κόσμου και ο πιο εύτυχισμένος μαζί!... Μην παραξενεύεσαι, σου λέω, μη χαμογελάς!... Πρέπει να ξέρης λοιπόν πως σιὰ νεϊάτα του — θάνατι τώρα καμιά είκοσαριά χρόνια — άγίαση και άγαπήθηκε βαθειά από μιὰ χωριατοπούλα, τη Λώλα τη λωλή, όπως την φωνάζαμε όλοι για τες παιδιακίσιες και χαριτωμένες παραξενιές της. "Η Λώλα μας ή λωλή ήτον ή εύτυχία και τὸ καμάρι του σπιτιού της, ώμορφη στην άνοιξιάτικη παρθενια της σαν μπουμπούκι "Απριλιάτικης τριανταφυλλιάς και λυγρή σαν τρυφερό ροδοκάλαμο. "Όλο τὸ χωριό μου — και πρώτος εγώ — την λατρεύαμε για την άφταστη καλωσύνη της και την θαρρούσαμε οί στεφανωμένοι σαν παιδί μας, οί ελεύθεροι σαν αδελφοϋλά μας, σαν νεράιδα που μάς έδιωχνε τες στενοχώριες της ζωής με την παρουσία της και μάς χαροποιούσε με την ακατάκαυστη καλοκαρδούνη της. "Όμοιος της στη χάρη και στην αγαθότητα ένας ήτον: ο Βασιλάκης, τὸ κουμπάρόπουλό μου. Κανένα δέν πίκρανε στὸ χωριό μας, κανένας δέν τὸν μισούσε, αν και όλοι μας τὸν ήλεώναμε, γιατί γνωρίζαμε πως είναι ο συμπαθητικὸς και ο άγαπημένος της Λώλας της λωλής. Σαν διδύμα αδελφάκια μεγαλώσανε μαζί ο ένας με τὸ σπύτι του παράπλευρα της άλλης και φουντώνανε στην άμορφία και στην ήμερωσύνη σαν δυὸ γαλάζιοι κρίνοι φυτευμένοι στην ίδια γλάστρα, καταποτισμένοι πάντα με της αγάπης τὸ ανθόνερο και αδιάκοπα καταδιψασμένοι από τη θερμότητα της έρωτικῆς των φλόγας. Οί γονειοί και τῶν δυὸ τους κρυφοκαμαρώνανε και, πολὺ προτοῦ να τὸς ζητήσουν την άδεια να στεφανωθουν, αυτοί τὸ εἶχανε και αποφασίσει και όλα, και μόλις ξεφιντρώνανε στα ρόιδινα μάγουλα του Βασιλάκη μας τὰ χνούδια της νεότητος και μόλις σαν πρωτοφύτευτης μηλιάς μεστώνανε τὰ ροδοχρώματα μήλα του κόρφου του μοσχοβολάτου της Λώλας της λωλής — γινήκανε κ' οί άρραβωνές των με τες εύχες και του χωριού που τὸς γιόρτασε με γλέντια και τραγούδια και χορούς. Σύντομα θά γινότανε και τὰ στεφανώματα και κανανε χίλιες δυὸ προετοιμασίες οί γονειοί τους. "Αλλά — άχ! κουμπάρε μου, τί είναι αυτός ο κόσμος! "Η χαρά μας μοιάζει με

τη σαπουνόφουσα που όσο πέρνουμε τὸν ανασασμό μας βαθύτερα για να την βγάλουμε πὸ μεγαλόπρεπη και λαμπρότερη στὸ φῶς του ήλιου, τόσο πιο εύκολα και γληγορότερα θά σκάση μονάχη της, θαρρείς, και τὸ ίδιο μας φύσημα που την γέννησε, τὸ ίδιο στὸ ξεθύμασμά του και την άποσβύνει!... "Άς ήναι!... Λίγες μέρες λοιπόν προτοῦ να γίνουν οί γάμοι, ή Λώλα έπεσε στὸ κρεβάτι του θανάτου. Μιά φοβερή άρρώστια, άράπικη εδλογιά — δξω από δῶ! — άψε-σβύσει εἶχε μαράνει τὸ άνοιξιάτικο αυτό τριαντάφυλλο, και όμοιαζε ή δύστυχη παρθένα σαν την ώριμη και φουντωμένη έλιά που εκεί που τὰ φύλλα της τὰ τραγανά μαυριδερά γυαλίζουν σαν βερνικωμένα κ' οί καρποί της ανθίζουν ακόμη σαν άσπροπράσινες μυριάδες από πολύτιμα πετραδάκια κατακεντησμένα στὸ λυγερώτατο κορμί της κ' είναι χαρά ή θέα της και παρηγοριά του φτωχὸ χωρικοῦ ο πλοῦτος του καρπού της — δια μιὰς, που λές, τὸ καταραμένο σκουλοῦκι ξεραίνει τες τρυφερές ρίζες της και κτρινίζουν μονχλιασμένα τὰ φύλλα της και σταφιδιαζουν τὰ πολύτιμα πετραδάκια τῶν κλώνων της και τάραχνούφρανα ξάφλοια των κολλούν σαν ζαρωμένο πετσὶ με τὰ μαραγκιασμένα πιὰ κοκκούτσια των και όλο τὸ χαριτωμένο δεντρούκι μοιάζει τώρα σαν σκελεθρωμένο κουφάρι που στέκονται κολλημένες κατά πάνω του εκατομμύρια ψόφιες αλογόμυγες!... "Ο πατέρας κ' ή μάνα της δύστυχης παρθένας ήταν από την πίκρα τους σαν πεθαμένοι προτοῦ και να ξεψυχήση τὸ παιδί τους, μα αυτός που σου ερχόντανε να τὸν κλαίς περισσότερο και από τη Λώλα, ήτον ο άμοιρος ο Βασιλάκης της! "Εβλεπες τὸ πρόσπολό του και θαρρούσες πως όλα τὰ θανατικά εἶχαν ζωγραφιστῆ στα μάγουλά του... Σου ξεμυστηρεύομαι, κουμπάρε μου, πως από τότες εἶμαι όπως με γνώρισες: όλο χωρατά και γέλοια, και δέν δίνω μιὰ πεντάρα για κάθε πίκρα της ζωής! Προτοῦ ήμουν άλλος άνθρωπος και μη χάνεσαι! "Ημουν χίλιες φορές πιο μελαγχολικὸς από σένα, πάντα όμως λιγότερο σοφὸς από την άφεντειά σου, που ξέρεις τόσο μεγάλα πράματα, φιλόσοφε!... Χαμογελάς, παιδί μου! Τί καλά που θάκανες να γελῆς πάντα, και πρώτα-πρώτα για τὸν εαυτό σου! "Αλλά δέν έκλαψε βέβαια ή καρδιά σου όπως ή δική μου για να μην της μένη άλλη παρηγοριά από τὸ γέλοιο!... "Άς ήναι! "Ο Βασιλάκης λοιπόν που θά προτιμούσε να τυραννιέται ή άγγελική ψυχή του με τὰ φριχτότερα βασανιστήρια στην κόλασι παντοτεινά, φτάνει να εσφῶε πρόσκαιρα τη Λώλα του, μπορείς πολὺ καλά να καταλάβης, ή, καλύτερα, δέν μπορείς να καταλάβης διόλου πως κατάντησε με μιὰς, όταν βεβαιώθηκε πως ή αγαπημένη του δέν

έχει καμιά έλπίδα σωτηρίας. Στην άγωνία της άπελπισίας του ήτον άγγελος και μάρτυρας ύπομονῆς στες φοβερές στενοχώριες της Λώλας του, και ανθρώπινο θηρίο τότε άμίλητο, τότε άφρισμένο από λύσσα, για όλα και όλους. "Όπως ή άρρώστια της μαύρης άρραβωνιαστικῆς του ήτον ή τρομερότερη και από τες πιο κολλητικῆς του κόσμου, δέν μπορούσεν εύκολα ο καθένας μας, όσο και αν ήθελε, να πλησιάξη πολὺ-πολὺ τη Λώλα μας, και μόνος αυτός έννοούσε να της κάνει τὸ νοσοκόμο, και, σαν καλομελετημένος θεατρῖνος, εκεί που έκλαιε πικρὰ ή ψυχή του, της έκανε τὸν χαρούμενο, και, άπαρηγόρητος αυτός, την παρηγορούσε εύθυμα πως σύντομα θά γίνη καλά, πέρα και πέρα καλά, και τὰ μυρολόγια για την αγάπη του που ξεχειλίζανε στα φυλλοκάρδια του ξεθυμαίνανε από τὰ ζελη του μεταμορφωμένα σε νόστιμα χωρατά που έκαναν τη μισοπεθαμένη Λώλα του να χαμογελά, ίσως για να τὸν παρηγορή και αυτή και να μη δείχνη πως καταλαβαίνει την ύποκρισία την τυραννική του αγαπημένου της για τὰ μαρτύρια της... Τὰ μαρτύρια της αυτά, κουμπάρε μου, δέν βαστάζανε ούτε τρεις μέρες, μα στὸ Βασιλάκη φαινόντανε πως κρατούσανε τρεις δλάκαιρους αιώνας. Κι όταν ήλθε κ' ή στιγμή τὰ παραδῶση τὸ πνευμά της — πως να σου διηγηθῶ τὸ τί συνέβηκε τότε μεταξύ τῶν δυὸ αγαπημένων; Καλύτερα να σου τὰ πῶ όπως μου τὰ ιστόρησε ο άντρας της ο ίδιος, γιατί, ξέρεις, είναι στεφανωμένος μαζί της κ' εγώ εἶμαι ο κουμπάρος των... Μην ταραξέσαι, παιδί μου! την αλήθεια σου λέω! "Εγὼ με τὰ ίδια τὰ χέρια μου, σου ξαναλέω, τὸς στεφάνωσα κ' έψαλλα μάλιστα και τὸ "Ήσαϊα χόρευε!... "Λοιπόν, που λές, μόλις μαθητεύηκε ο θάνατος της Λώλας, ή συλλογή όλου του χωριού πήγε στὸ Βασιλάκη μας, γιατί μάς έτρωγε ή ύποψια πως θά του ήτανε τῶν αδυνάτων αδύνατο νάποξήση και δευτερόλεπτο χωρὶς την άρραβωνιαστικῆ του, ας αφήσοιμε που πιστεύαμε πως και να μην αυτοχτονοῦσε θά κολλούσε εἰς άπαντος και αυτός από την ίδια φοβερή άρρώστια. Και μολαταῦτα ούτε κόλλησε, ούτε σκοτώθηκε, παρα εύθύς, άφ' οῦ έκλεισε τὰ μάτια της ή Λώλα, άφηκε γλήγορα γλήγορα τὸ νεκρὸ κρεβάτι κ' έμπηκε γελαστός στὸ δωμάτιο του πεθερού του. "Εκεί ευρισκόμαστε κάμποσοι φίλοι του και παρηγορούσαμε όπως όπως τὸς γονειοῦς της Λώλας, και όπως εἶδανε τὸ Βασιλάκη χαρούμενο, σαστίσαμε όλοι, σηκωθήκαμε στὸ πόδι, κυττάζαμε τη μάνα και τὸν πατέρα της πεθαμένης πιὰ, και τὸς λέγαμε δομητικά: "Ο Βασιλάκης γελῆει, σώθηκε ή Λώλα σας! δόξα σοι, ο Θεός!... "Και δέν προφτάσαμε να δείξουμε τὸν ένθουσιασμό μας, και ο Βασιλάκης μάς εἶπε με τὸν έπισημό-

τερο τρόπο: "Απόψε θά στεφανωθῶ τη Λώλα μου! "Κι ακόμη δέν εἶχαμε προλάβη νάοἱξουμε τὸ στόμα μας; από την έκπληξη, κ' εἶπε πολὺ φυσικά σε μένα, τὸν πιστότερο φίλο του: "Σταμάτη, γίνεσαι κουμπάρος μου;" Κ' εκεί που τὰ πεθερικά του φρενιασμένα, σαν να μυριστήκανε τη συμφορὰ που τὸς μελλοντανε, τρέξανε στὸ κορίτσι τους, κ' εκεί που οί άλλοι φίλοι του σπιτιού άρχισανε να υποψιάζονται πως πάει — γυρίσανε τὰ μυαλά του Βασιλάκη, εγὼ για να τὸν παρηγορήσω του εἶπα: "Μετὰ χαρῆς, Βασιλάκη μου, σε στεφανώνω!" Και δέν εἶχα καλοτελειώσει την ύπόσχεσί μου που μάς ξεσχίσανε ταῦτιά τὰ ξεφωνητὰ και τὰ μυρολόγια της μάνας και του πατέρα της Λώλας. Μα ο Βασιλάκης τότε σαν να παραξενεύθηκε για τὸ κακό που γινότανε στὸ νεκρὸ κρεβάτι γύρω, μάς εἶπε άγανακτημένος: "Θά στεφανώσουν τὸ κορίτσι τους και κλαίνε; Για γέλοια είναι μα τὸ ναί!" Κ' έτρεξε σαν άστραπή στην άρραβωνιαστικῆ του. Τότε, χωρὶς να τὸ θέλουμε, τὸν ακολουθήσαμε όλοι — και τί βλέπουμε; "Η Λώλα του σκεπασμένη με τὰ κάτασπρα νυφιάτικὰ της φορέματα και όλόμαυρη σαν κάρβουνο στὸ πρόσωπο, ευρισκόντανε άλλα και από πάνω της ή μάνα και ο πατέρας της φωνάζανε: "Παιδί μου, Λώλα μου, δέν μάς μιλεῖς; "Εσὺ είσαι ή μαργαρίτα του χωριού μας; Πως μάς άποσβολώθηκες έτσι;" "Αλλά μόλις ο Βασιλάκης τὸς εἶδε να μυρολογοῦν, εγειν' εἶξε φρενῶν και τὸς φώναξε: "Καλέ, τί πάθατε; ποιὸν κλαίτε; Δέν βλέπετε τη Λώλα μου, που φόρεσε και τὰ νυφιάτικὰ της για να στεφανωθῶμε απόψε;... "Ετσι δέν είναι, Λώλα μου;... Την βλέπετε πως χαμογελάει; "Ακούς εκεί να κλαίνει! Μωρὸ σας λέω πως τὸ κορίτσι σας είναι καλῶς και περὶάλα, και να μη μου την ταραξέτε και της έλθη τίποτε την ήμέρα του γάμου της! "Ελα! να πάτε γλήγορα να μάς ετοιμάσετε τὰ κουφέτα και τὰ γλυκά! "Ακούτε;... "Εἰς τὰ λόγια αυτά του Βασιλάκη όλοι, και πρώτοι τὰ πεθερικά του, τὰ χάσανε και τὸν κυττάζανε με τρόπον άπερίγραφο, κ' ή λύπη του πατέρα και της μάνας ήτον τώρα μεγαλύτερη, μπορεί να σου πῶ, για τὸ μάυρο γαμπρὸ που τρελλάθηκε, παρα για τὸν άδικο θάνατο της άκριβῆς των θυγατέρας, και κανένας δέν εἶξερε τί να μιλήση και τί να κάμη. "Εγὼ σκέφθηκα τότε πως ο καλύτερος τρόπος ήτον ή διπλωματία κ' ή ύποκρισία. Και λοιπόν άρχίνησα να πέρνω τὸ μέρος του Βασιλάκη και εἶπα σοβαρὰ-σοβαρὰ στα πεθερικά του, άφ' οῦ τὸς έκλεισα τὸ μάτι πρώτα: "Έχει δίκιο ο γαμπρός σας! Τί κλαίτε; "Η Λώλα μας είναι καλά και περὶάλα και θά τὸς στεφανώσω εγὼ απόψε! "Ελα! πηγαίνετε γλήγορα να ετοιμάσετε τὰ κουφέτα και τὰ γλυκά! "Εγὼ σαν κουμπάρος

νατο της μαύρης κόρης, κ' έπερνε διαβατόρη τους άναστεναγμούς των γονειών και των φίλων και τους σκόρπιζε σ' όλο το χωριό για να κλαίνε την άδικοσκοτωμένη παρθένα και τα λειβάδια μας και για νάντιλαλούν και τα βουνά του τόπου μας από τα μυρολόγια... Έτσι είχε περάσει κάμποση ώρα, και ξαναφάνηκε σάν φάντασμα συμφορής ο γιατρός, κι από τον τρόπο μας βουβαθήκαμε δια μιās, μα μόλις πέρασε για να ξαναμπή μέρα κ' είδαμε από πίσω του νάρχωνται πέντ' έξι άνθρωποι της Αστυνομίας και να κρατούν ένα παλιοξυλοκρέββατο, όλους μας έπιασε λύσσα όργης, και φώναζε ο πατέρας της Λώλας: «Δέν είναι κακοϋργα ή κόρη μου να μου την πάρετε με ξυλοκρέββατο», κι όρμησε κι άρπαξε το ξυλοκρέββατο να το τσακίσει, και παραφώναζε κ' ή μάνα: «Όμορφο κρεββατάκι για τους γάμους σου, παιδάκι μου, πού σου φέρανε, οι κακοϋργοι!» Και ήμωσε κι αυτή, κ' έσκουζε μαζί και φτυούσε την αναθεματισμένη κάσσα, κ' έπερταν μέσα της κρουστάλλο τά δάκρυα των θαμπών ματιών της. Κι όλοι μας τότες άπειλητικοί σηκώσαμε τα χέρια να πετάξουμε μακρονά το καταραμένο κρεββατί του θανάτου, όταν ξάφνου φανερώθηκε στο κατώφλι κάτωχρος ο πάτερ - Θεοδόσιος, και σταθήκαμε βουβοί μικροί - μεγάλοι με τα χέρια σηκωμένα και ξερά και μάς ειπε άσθηρά: «Πατέρα δύστυχε και άμοιση μητέρα και σείς τέκνα μου έν Κυρίω αγαπητά, τί κάμνετε; Απόδοτε τά του Καίσαρος τώ Καίσαρι και τά του Θεού τώ Θεώ! Το σώμα της Λώλας μας δέν άνήκει πλέον εις ήμάς, αλλά εις την Πολιτείαν, ή ψυχή της όμως, όπως και έν την κηδεύουμε, θα περιβάλλεται από σήμερα άνέσπερον τό φώς της δόξης όσπερ ήμάτιον! Ησυχάσατε λοιπόν και άφήσατε την κοσμικήν έξουσίαν να κάμη τό καθήκόν της και μη λυπεισθε, αλλά χαίρετε, τέκνα μου, διότι θα στεφανωθή σήμερα, σάς τό θμνύει ο Ιερέυς σας, ή πεθαμένη μας παρθένα τον νυμφίον της Έκκλησίας!» Όλοι τότε κυττάζανε αστισμένοι τον πάτερ - Θεοδόσιο για τά κάπως δυσκολονόητα λόγια του, μα ίσα - ίσα τό σκοτεινό τους μυστήριο, πού στά βάθη του μέσα έγω μονάχος μπορούσα να πλανηθώ και ναύρω τον κόμπο της αλήθειας, έκαμε όλους, και πρώτους τους γονειούς της Λώλας, να παρηγορηθούν κομμάτι και να γύρουν τό κεφάλι και νάφήσουν την έξουσία να πάρη άλουστη κι άμύρωτη την άμοιση παρθένα. Κ' έτσι άψε - σβύσε κι όπως - όπως γινόντανε οι προετοιμασίες, ής πούμε, για την κηδεία της Λώλας. Κ' έν φ' έμπαινε τό ξυλοκρέββατο στο φτωχικό της, ο πάτερ - Θεοδόσιος με τραβήξε κατά μέρος και μου ειπε με συγκίνησιν άπεριόγραπτην αυτός πού, τώρα να, έδειχνε πώς είχε στην καρδιά του φλέβες πέτρινες: «Στα-

μάτη, δικιο έχεις! Θα τους στεφανώσω άπόψε, και γένοιτό μοι ύλεως ο πολυεύσπλαγγος Θεός! Την ψυχήν μου τίθημι ύπερ των προβάτων!... Το φτωχό παιδί, ο Βασιλάκης μας! Η Λώλα του τού φαίνεται περισσότερο τώρα ζωντανή και — ήμαρτον, Θεέ μου! — φαίνεται και σε μένα, Σταμάτη μου, τέτοια, κι όλο θαρωθ' πώς την έχω μπροστά μου! — Νά την! την βλέπεις πού μάς άκούει;... Την άκούεις; Καλά, παιδάκι μου, καλά! Θα σε στεφανώσω, είπα! μην άνησυχείς και δέν θα πάρη άλλη γυναίκα ο Βασιλάκης σου!... Έλα, Σταμάτη μου, πάρε τά κλειδιά και τρέξε άμέσως στην εκκλησιά μου να φέρης τον Σταυρό των Θεοφανείων, τό θυμιατήρι και τό πετραχειλί μου τό μαύρο με τους άσπρους σταυρούς και τες κόκκινες φούντες για την κηδεία, και τον μανδύαν της άναστάσεως τον άσημένιο με τους χρυσούς σταυρούς να μου τον φέρης όπως τον έχω καλοδιπλωμένον σε καθαρόν σινδόνα και να τον κρατής για τά στεφανώματα — και ύλεως, ύλεως γενοϋ έμοι, Δέσποτα, τώ άμαρτωλώ και αναξίω δούλω σου!» Εύθής τότες έτρεξα στην εκκλησιά, και στο δρόμο ήμουν, δέν θα τό πιστεύσης, όλος χαρά και γέλοια και τραγούδι, και θαρωούσα στο πάει κ' έλα πώς δέν περπατούσα, αλλά πώς χόρευα! Τέλος, όταν ξαναγύρισα, είδα τον πάτερ - Θεοδόσιο να παρηγορη τον άμοιρους γονειούς της Λώλας στη μέση από όλο τό χωριό πού τον άκουε με άνοιχτό τό στόμα αλλά μόλις με μάτιασε, ήλθε κατά πάνου μου, πήρε τό θυμιατό και τό πετραχειλί, κ' εκεί πού μου έλεγε: «Εσύ, Σταμάτη, θα κρατής τό Σταυρό μπροστά ως τό κοιμητήρι» και φορούσε τό πετραχειλί, όπως ή μυρωδιά του θυμιατού γίνηκε ο μαύρος άγγελος στους γονειούς πώς έφρασε κ' ή ώρα της κηδείας, δια μιās ξαναρχίσανε όλοι καινούρια κλάματα και μυρολόγια, έν φ' ο πάτερ Θεοδόσιος ήρεμα - ήρεμα έμπαινε στο φτωχικό της Πευθαμένης και σε κάθε σεμνό βήμά του άνέβαινε και κατέβαινε κανονικά και τό θυμιατήρι του. Και δέν πέρασαν πολλά λεπτά και ξαναφάνηκε μπροστά αυτός και να ψάλλη τά νεκρώσιμα, και πίσω του οι χωροφύλακες και νάχουνε στη μέση και να φυλάγουνε να μην πλησιάση κανένας τό ξυλοκρέββατο με τό λείψανο πού τό κρατούσαν οι νεκροφόροι σκεπασμένο με μαύρο πάπλωμα χοντρό και καταρρατισμένο με άγριες μυρωδιές πού παραμορφώνανε τον καθαρόν άγέρα του χωριού μας. Πίσω από τό ξυλοκρέββατο με τό δεξι άλύγιστα στερεωμένο κατά πάνω του έρχότανε ο Βασιλάκης μας στη μέση κι αυτός από τους χωροφύλακους σάν νάχε κνήν άδικο φονικό και να τον ώδηγούσανε στη φυλακή. Αυτός όμως σάν γαμπρός πού τον πηγαίνουνε στο φτωχικό της νύφης περπατούσε

λεβέντικα, ίσιος - ίσιος σάν φουντωμένο κυπαρίσσι, γελαστός και γιορτιάτικα ντυμένος, και μονάχα από συγκίνησιν άπόκρυφην ήτον τό χρώμα του προσώπου του σάν άσπροκίτρινο τριαντάφυλλο πού κίτρινο κι από τον κρύνο, πού άσπρο κι από την άνοιξιάνικη μαργαρίτα. Και μόλις ματιάσανε να φέρουνε έξω τό ξυλοκρέββατο ή μάνα κι ο πατέρας της άμοιρης παρθένας, χουμίζανε σάν σιάλλες λυσοιασμένες κατά πάνου του και σπρώχνανε τους χωροφύλακους και τους αναθεμάτιζαν μαζί, έν φ' αυτοί τους διώχνανε άγρια με σπρωξίματα και τους κυττάζανε με μάτια συμπαθητικά! Αλλά μόλις είδαμε τό χέρι του Βασιλάκη κολλημένο στο ξυλοκρέββατο σάν νάδινε όρκον επάνω σε Ιερόν Εδαγγέλιο παντοτεινής λατρείας για τη Λώλα του και να συνοδεύη τό λείψανο πρήφανος και χαρούμενος σάν να τό ώδηγούσε στο νυφιατικό κρεββατί, ένα σέβας ανακατωμένο με τρόπο και συμπάθεια βαδύτατη ζωγραφίστηκε στα πρόσωπα όλων μας, άκόμη και στους γονειούς της αναπαυμένης παρθένας και, σάν να λογαριάζανε πώς ή αληθινή λύπη καταντάει να ξεθωμαίνη σε νευρικά χαμόγελα και σε τρελλές χαρές, άρχισανε κι αυτοί να μιμούνται τον άτυχο γαμπρό και για να τον παρηγορούν και να παρηγοριούνται του λέγανε γλυκά γλυκά, κ' ήταν φαρμάκι τριδίπλο τά λόγια τους, και πότε ή μάνα της Λώλας τού φώναζε: «Γέλα, ντέ, παιδί μου, Βασιλάκη μου, έτσι, μπράβο σου!» κ' έκουβε ή άμοιση γλήγορα - γλήγορα τό πρόσωπο στα χέρια της και πότε ο πατέρας τού έλεγε με μασσημένα αναφωνητά και χτυπούσε και τά χέρια του μαζί: «Ω! ή! γεια σου, γαμπρέ μου, και χαρά σου! ένίκησε τον Χάροντα ή λεβεντεία σου!» και μουρούριζε έπειτα δια μιās άγριεμένα στον έαυτό του: «Ω συμφορά του! ω συμφορά σου!» και κατέβαζε συννεφιασμένο τό κεφάλι. Κι ο Βασιλάκης, άδιάφορος πέρα και πέρα για όλους κι όλα, ακολουθούσε τό ξυλοκρέββατο με τά μάτια καρφωμένα κατά πάνω του σάν να μη χόρταινε κυττάζοντάς το και σάν να τον κυττάζε μαγνητισμένα κάποια ψυχή καθημένη απέναντί του πού δέν τον άφινε ούτε να καταλάβη τί μικρό χαροκόπι γινόντανε γύρω του από τους γονειούς

της Λώλας του, ούτε να βλέπη με τί μαύρη λύπη συνώδευε την άρραβωνιαστικά του στην ύστερή της κατοικία όλο τό χωριό! Έγώ, όταν ξεκίνησε ή κηδεία, κρατούσα πρώτος - πρώτος με τό ένα χέρι τό σταυρό και με τό άλλο τό σιντόνι με τον μανδύαν του παππά, μα όλο και γύριζα από άνησυχία πίσω μου να βλέπω και τό γαμπρό. Πίσω μου έρχόντανε ο πάτερ - Θεοδόσιος, και, μόλις μ' έβλεπε ο άγιος άνθρωπος να γυρίζω τό κεφάλι μου, άν και ήθελε να με νουθετή να κυττάζω εμπρός μου, γύριζε άδεια κι αυτός τά μάτια του προς τό Βασιλάκη και μισότρωγε τότε τά λόγια της νεκρώσιμης ακολουθίας και κρατούσε άκίνητο τό θυμιατό σάν για να μη βγαίνουν οι μυρωδιές από τό νεκρολίβανο, έτσι, για να πλανιέται περισσότερον ο Βασιλάκης μας και να μην πιστεύη πώς γίνεται του Χάρου τό πανηγύρι. Και του Βασιλάκη μας μία - δύο φορές έπεσε τό μάτι σάν αστραπή κατά πάνω μας και μάς χαμογέλασε άόριστα σάν να μάς έλεγε: «Σ' εύχαριστώ, παππά μου, σ' εύχαριστώ Σταμάτη μου!» Κ' έπειτα από τό Βασιλάκη έρχόντανε, σε άρκετό διάστημα πίσω από τό ξυλοκρέββατο, οι γονεοί της Λώλας και κρατούσανε, όπως διατάζει ή Έκκλησιά μας, ο πατέρας τό κρασί και τό ψωμί πού θα τρώγαμε και θα πίναμε για μνημόσυνο της Πευθαμένης μας κ' ή μάνα τά γλυκά και τά κουφέτα, πού θα μάς κερνούσε, όπως είναι συνήθεια, στον τάφον επάνω της άρραβωνιασμένης θυγατέρας της για σημάδι πώς στεφανώθηκε, τό ελάχιστο, ή κόρη της με τον νυμφίον της Έκκλησίας. Κ' οι άμοιροι γονεοί συνοδεύοντας τό ξυλοκρέββατο άλλαζανε χιλίων ειδών χρώματα και τρόπους κατά την κηδεία, και τώρα τους έβλεπε βουβούς και με γυρμένο τό κεφάλι σάν από μεθύσι δυνατό και φοβόσουνε να μην τους πέση ο άρτος και ο οίνος και τά γλυκά από τά βαρεμένα χέρια, και ξάφνου τους άκουες νάναστενάζουν, να χαχανίζουν σάν να γελούσε ο Χάροντας και να κυττάζουν άγρια τον ούρανό και να του δείχνουν άπειλητικά τό κρασί και τό δεμάτι του ψωμιού και των γλυκών σάν να τά είχαν με τον Κύριον ήμών και να θέλανε να τού τά πετάξουν στα πόδια του για την άδικία πού τους έκαμε.

[Το τέλος εις τό προσεχές]

3. 1. 911 'Αλεξάνδρεια

ΙΩ. Α. ΓΚΙΚΑΣ

ΜΑΡΙΝΟΣ ΚΟΡΓΙΑΛΕΝΙΟΣ

Ο Μαρίνος Κοργιαλένιος ήτο πιθανώς ο γνωστότερος τών ομογενών. Ἐφ' ὅσον τοῦ τῷ ἐπέτρπεον αἱ δυνάμεις του ἤρχετο ἀνά πᾶν τρίτον ἔτος εἰς Ἑλλάδα. Ἡ οἰκία του ἐν Λονδίῳ ἦτο τὸ ἐντεκατῆριον τών Ἑλλήνων, τὸ ἔδαφος, ἐφ' οὗ οἱ ἐκ τοῦ βασιλείου ἐγνωρίζοντο μὲ τοὺς ἐν Ἀγγλίᾳ ἢ ἀλλαχοῦ ἀποκαταστημένους ομογενεῖς. Ἀκόμη καὶ τὰ συχνὰ ἐν τῇ Κεντρικῇ Εὐρώπῃ ταξείδια του ἦσαν δι' αὐτὸν ἀφορμὴ νὰ εὐρύνῃ τὸν κύκλον τών μεθ' ἡμετέρων γνωριμιῶν, οὕτως ὥστε ὀλίγοι εἶναι οἱ Ἑλληνες καὶ οἱ ἐντὸς καὶ οἱ ἐκτὸς τοῦ βασιλείου, οἵτινες δὲν τὸν ἐγνώριζον προσωπικῶς. Τοῦτο μὲ ἀπαλλάσσει τοῦ κόπου νὰ περιγράψω τὴν εὐγενῆ, ζωηρὰν καὶ συμπαθεῖ φυσιογνωμίαν του καὶ μοὶ ἐπιτρέπει νὰ περιορισθῶ εἰς τὸν βίον του, ὅστις εἶναι ἀπὸ πάσης ἀπόψεως διδακτικὸς καὶ ἐνδιαφέρων.

Ὁ Μαρίνος Κοργιαλένιος ἀνήκεν εἰς οἰκογενεῖαν Κεφαλληνιακὴν ἀρχαίαν, περὶ ἧς πολλὰ γράφει ὁ σεβαστὸς φίλος Τοιτσέλης εἰς τὰ *Κεφαλληνιακά* του *Σύμμικτα*. Εἰς τὸν θεῖον του ἐχηματίαιε τραπεζίτης τοῦ Βύρωνος ἐξεργυρώσας τὴν ἐκ 4,000 στερλινῶν ἐπιταγήν, ἣν μετέπειτα ὁ Μ. Κ. ἐδώρησεν εἰς τὸ Ἐθνολογικὸν Μουσεῖον. Πρώτη ἐξαδέλφη αὐτοῦ ἦτο ἡ κυρία Ἀνδρέου Λασκαράτου ἣ ἐμπνεύσασα εἰς τὸν σύζυγόν της τὸ ἀθάνατον σοννέτιον τὸ ἀρχίζον μὲ τὸν στίχον:

Εἰκόνα ἀγαπητῆ τῆς γυναικὸς μου.

Τὸν πλοῦτον καὶ τὴν περιωπὴν τῆς οἰκογενείας δεικνύει καὶ ὁ ἐν Ἀργοστολίῳ οἶκός της, τὸ ὠραιότερον οἶκον τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ὅστις χάρις εἰς εἰδικὸν κληροδοτήμα θὰ διασωθῇ μετατρεπόμενος εἰς Κοργιαλένειον σχολήν.

Ἐν τῷ ἀνεπτυγμένῳ ἐκείνῳ περιβάλλοντι ὁ ἐσχάτως ἀποθανὼν ἔθνικὸς εὐεργέτης ἔλαβε λίαν ἐπιμελημένην ἀνατροφὴν γενόμενος οὖν τοῖς ἄλλοις ἐγκρατέστατος καὶ τῆς Ἰταλικῆς ποιήσεως, ἧς τ' ἀριστουργήματα ἠδύνατο ν' ἀποστηθίσῃ καὶ μέχρι βαθύος γήρατος. Ἀστυχῶς αἱ συνήθειαι εἰς τοὺς ἐμπόρους μεταστραφαὶ τῆς τύχης δὲν ἔλειψαν μήτε ἀπὸ τὸν οἶκόν του καὶ ὅταν ἀνεχώρησε πρὸς ἐξεύρεσιν βιοποριστικοῦ ἐπαγγέλματος δὲν ἔφερε μεθ' ἑαυτοῦ, κατὰ τὴν ἰδίαν του φράσιν, «παρὰ τὴν εὐχὴν τῆς μάνας του».

Μετὰ διετὴ παραμονὴν ἐν Σμύρῃ, ὅπου ἐτελειοποιήθη εἰς τὰ ἀγγλικά καὶ τὰ γαλλικά, ὁ εἰκοσαετής τότε Μαρίνος μετέβη εἰς Ὀδησσόν.

Ὁ ἐκεῖ κορυφαῖος τών Κεφαλλήνων Βουτσινᾶς τὸν ἐδέχθη λίαν φιλοφρόνως, ἀλλὰ βλέπων τὴν κομψότητα τῆς περιβολῆς του καὶ τὴν λεπτότητα τών τρόπων του τοῦ λέγει: «ἡ δουλειὰ δὲν πάει πολὺ στὰ ἀρχοντόπουλα».

«Ἀρχοντόπουλο θὰ μείνω, τοῦ ἀπαντᾷ ὁ ζωηρὸς νέος, ἀλλ' ὅσο διὰ τὴ δουλειὰ θὰ δουλέψω περισσύτερο ἀπὸ χαμάλης». — «Πολὺ καλά ἀνταπαντᾷ ὁ Βουτσινᾶς, ἐγὼ θὰ σοῦ δώσω συστατικά, ἀλλὰ πῶς θὰ κάμῃς τὸν μεσίτην, ἀφ' οὗ δὲν ξεύρεις ὥσσωκά; — «Αὐτὸ εἶναι δουλειὰ δική μου».

Πράγματι ἀπὸ τῆς ἐπαύριον οἱ ἔμποροι τῆς Ὀδησσού εἶδον μετ' ἀπορίας ἓνα κομψὸν νέον περιφερόμενον ἐν συνοδείᾳ διερμηνέως καὶ προσφέροντα τὰς ὑπηρεσίας του. Ἡ πρωτότυπος αὐτῆ ἐμφάνισις, συνδυαζομένη μὲ τ' ἄλλα χαρίσματα τοῦ νεαροῦ μεσίτου, κατέκτησε τοὺς πολλοὺς καὶ ἐντὸς ὀλίγων μηνῶν ἐμορφώθη περὶ αὐτοῦ πελατεία ὄχι εὐκαταφρόνητος. Ἀλλὰ ὁ Μαρίνος μόλις ἀποκτήσας τὰς πρώτας δεκάδας χιλιάδων ρουβλίων ἐπόθησε εὐρύτερον στάδιον δράσεως. Σκηνὴ μᾶλλον κατάλληλος διὰ μεγάλας ἐπιχειρήσεις τῷ ἐφάνη τὸ Λονδίον, διὰ τὸ ὅποιον, μετὰ τῆς ἐκτοτε χαρακτηριστικῆς αὐτὸν ἀποφασιστικότητος, ἀνεχώρησε περὶ τὴν ἐποχὴν τῆς ἐκρήξεως τοῦ Κριμαϊκοῦ πολέμου. Τὸ ὄνομά του ἦτο ἤδη εὐφώνως γνωστὸν, συστάσεις εἶχε λαμπράς, καλὴ ὑποδοχὴ τῷ ἦτο ἐκ τών προτέρων ἐξησφαλισμένη. Ἐν Λονδίῳ τὸ ἑλληνικὸν ἐμπόριον εὐρίσκειτο τότε εἰς τὸ ζενίθ του, οἱ δ' Ἑλληνες ἔμποροι διηροῦντο εἰς Χίους καὶ μὴ Χίους: εἰς τὴν δευτέραν ταύτην κατηγορίαν, ἧς προσεξήρχον οἱ Ἴονίδαι (τῆς πρώτης προσεξήρχον ἀνεκίανθεν οἱ ἀδελφοὶ Ράλλη), περιλαμβάνοντο ἰδίως Ἑλληνες ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, Ἡλείου καὶ Σμύρνης: μετὰ τὸν τελευταίων διέπρεπεν ἐπὶ συνέσει, τιμιότητι καὶ εὐπρεπείᾳ ὁ οἶκος Γεραλοπούλου, οὗ ὁ διευθυντῆς δικαίως ἔθεωρεῖτο εἰς τὸν Νεστόρων τῆς παροικίας. Ὁ Γεραλόπουλος ἐνεκολλώθη ἀμέσως τὸν Κοργιαλένιον καί, ὅτε οὗτος, ῥωμαντικὸς ὡς καλὸς ἑπτανήσιος, ἐρωτεύθη ἐμμανῶς μίαν τὸν θυγατέρων του, δὲν ἐδυσκολεύθη ποσῶς νὰ τὸν κάμῃ γαμβρόν του. Ὁ γάμος οὗτος συνέτεινε βραδύτερον εἰς τὸ νὰ συνδεθῇ στενότερον ὁ Κοργιαλένιος μετὰ τοῦ ἐλευθέρου βασιλείου, διότι δύο τών ἀδελφῶν τῆς γυναικὸς του ἐννυμφεύθησαν τὸν Βασίλειον Μετὰν καὶ τὸν Δημήτριον Βασιλέαν: οἱ δὲ δύο οὗτοι διαπρεπεῖς σύγγαμβροὶ του εἴκυσαν συγχάκις τὸν Μαρίνον εἰς τὰς Ἀθήνας. Καὶ ταῦτα μὲν μετὰ τὸ 1875. Ὅτε ὁμως ἐτελέσθη ὁ γά-

ΜΑΡΙΝΟΣ ΚΟΡΓΙΑΛΕΝΙΟΣ

έπαιρνε τὸ κρέας, δὴν τὸ ἔφερναν ἀπὸ τὴν ἀγορά.

Στεκότανε ἀλύγιστη κοντὰ στὴ ζυγαριά. Συχνὰ ἐμάλωνε γιατί τὸ κρέας ἦταν χωρισμένο σὲ πολὺ μεγάλα ἢ σὲ πολὺ μικρὰ κομμάτια. Τὰ παιδιὰ στὸ τέλος τὴν ὕβριζαν, καὶ ἡ ἀδελφὴ Ποθητὴ παρήγγειλε σὲ μένα νὰ παίρνω τὸ κρέας.

Τὴν ἐπομένη μέρα ἦρθε πάλι καὶ στάθηκε κοντὰ στὴ ζυγαριά. Ἡ ἀδελφὴ Ποθητὴ μοῦ ἔμαθε πῶς νὰ ζυγίζω.

Μίαν ἡμέρα, ἓνα ἀπὸ τὰ δύο παιδιά, ἔβαλε μιὰ φωνὴ καλώντας με μὲ τ' ὄνομά μου. Ἡ ἀδελφὴ Ποθητὴ πλησίασε, κ' ἐγὼ κύταξα τὸ παιδί μὲ ἀπορία: ἦταν νεοφερμένο καὶ γλήγορα τὸ γνώρισα: ἦταν ὁ μεγάλος γυιὸς τοῦ Γιάννη τοῦ Κόκκινου. Μὲ πλησίασε καταχαρούμενο. Μοῦ μίλησε γιὰ τοὺς γονεῖς του, ποὺ εἶχαν εὖρει καλὴ θέσι στὸ κτῆμα τῆς κυρίας Ντελουά. Αὐτὸς ὅμως δὲν ἀγαποῦσε τοὺς ἀγροὺς καὶ πῆγε σ' ἓνα κρεοπωλεῖο, στὴ χώρα.

Μοῦ εἶπε πῶς τὸ κτῆμα ἦταν πολὺ κοντὰ στὴν Παληόπολη καὶ μὲ ρώτησε ἂν τὸ ἤξερα: ἔκαμα ναί, μὲ τὸ κεφάλι.

Τότε ἐξακολούθησε λέγοντας πῶς οἱ γονεῖς του ἦταν ἐκεῖ μῆνες τώρα καὶ πῶς, μιὰ ἐβδομάδα πρὶν, εἶχαν γιορτῆ στὸ κτῆμα μὲ τὸ γάμο τοῦ κ. Ἐρρίκου Ντελουά.

Κάτι μοῦ εἶπε ἀκόμα, μὰ δὲν τὸ κατάλαβα: τὸ φῶς τῆς ἡμέρας, ποὺ ἦταν χυμένο ἀπλετο μέσα στὸ μαγειρεῖο, ἔγεινε μαύρη νύχτα, καὶ ἔνοιωσα πῶς οἱ πλάκες ἔφευγαν κάτω ἀπὸ τὰ πόδια μου καὶ πῶς χανόμουνα στὴν ἄβυσσο.

Ἔνοιωσα καὶ πῶς ἡ ἀδελφὴ Ποθητὴ ἦρθε νὰ μὲ βοηθήσῃ, μὰ τὸ στήθος μου τὸ δάγκανε κάτω. Ἔβγαινε ἀπὸ μέσα μου ἓνας ἦχος, ποὺ μὲ πονοῦσε θλιβερά. Σὰν λυγμός, ποὺ σταματοῦσε σὲ μιὰ στιγμή, ρυθμικά. Ἐπειτα ἔγεινε πάλι φῶς καὶ εἶδα ἀποπάνω μου τὸ πρόσωπο τῆς ἀδελφῆς Ποθητῆς καὶ τῆς Μελανίας. Εἶχαν καὶ οἱ δύο τὸ ἴδιο ἀνήσυχτο χαμόγελο: καὶ τὸ πλατὺ πρόσωπο τῆς Μελανίας εἶχε μεγάλη ὁμοιότητα μὲ τὸ λεπτὸ καὶ χλωμὸ πρόσωπο τῆς ἀδελφῆς Ποθητῆς.

Ἀνασηκώθηκα στὸ κρεβάτι καὶ ἀποροῦσα ποὺ ἤμουν πλαγιασμένη μὲ τὸ φῶς τῆς ἡμέρας: μὰ δὲν σηκώθηκα. Θυμήθηκα τὸ παιδί τοῦ Γιάννη τοῦ Κόκκινου, καὶ ἄφρες δλόκληρες προσπάθησα νὰ πνίξω τὸν πόνο μου.

Τὴν ὥρα τοῦ ὕπνου μπῆκε στὸ δωμάτιο ἡ ἀδελφὴ Ποθητὴ καὶ κάθησε στὰ πόδια τοῦ κρεβατιοῦ μου. Ἐσταύρωσε πάλι τὰ χέρια τῆς σὰν τοὺς ἀγίους καὶ μοῦ εἶπε:

— Μίλησέ μου γιὰ τὸν πόνο σου.

Μίλησα, καὶ νόμισα πῶς κάθε μου λέξη

έπαιρνε μαζί της καὶ ἓνα μέρος ἀπὸ τὸν πόνο μου. Ὅταν τὰ εἶπα ὅλα, ἡ ἀδελφὴ Ποθητὴ πῆρε ἓνα βιβλίο θερησκευτικὸ καὶ ἄρχισε νὰ διαβάζῃ.

Ἐδιάβαζε μὲ γαλήνη καὶ ὑποταγή, καὶ μερικὲς λέξεις τῆς ἔλεγε ἀργὰ σὰν παράπονο, ποὺ σβύνει.

Ξαναεἶδα τὸ μικρὸ Γιάννη τὸν Κόκκινο: μοῦ ξαναμίλησε γιὰ τὸ κτῆμα: καὶ τὴν ὥρα, ποὺ ἔλεγε πόσο εὐχαριστημένοι ἦταν οἱ γονεῖς του καὶ πόσο καλὸς ἦταν ὁ κύριός των, ἐγὼ ξανάβλεπα τὸ σπῆτι τοῦ λόφου μὲ τὸν κῆπο τὸν ἀνθισμένο καὶ μὲ τὴν πηγὴ, ποὺ τὸ νερὸ τῆς κατέβαινε ὡς τὸ ποταμῆ ἀνάμεσα στὰ σπάρτα.

Μιλοῦσα συχνὰ γιὰ τὸ σπῆτι τοῦ λόφου στὴν ἀδελφὴ Ποθητὴ, κ' ἐκεῖνη μὲ ἄκουε μὲ προσοχή. ἤξερε τώρα τὰ γύρω τοῦ σπιτιοῦ καὶ τῆς παραμικρῆς πτυχῆς καὶ ἓνα βράδυ, ποὺ ἦταν συλλογισμένη καὶ τὴν ρώτησα γιατί, ἀποκρίθηκε κυτίζοντας μακριά:

— Ἐρχεται τὸ καλοκαίρι, καὶ βλέπω τὰ δέντρα γεμάτα καρπούς!

Ὅλο τὸ Σεπτέμβριο πολλὲς καλόγρηες ἦρθαν νὰ ἰδοῦν τὴν ἡγουμένη.

Ἡ Μορφομάτα χτυποῦσε τὸ κουδοῦνι γιὰ ν' ἀναγγεῖλῃ τὸν ἐρχομὸ τους. Ἡ Βερονίκη ἔβγαινε κάθε φορὰ νὰ ἰδῇ ποιὰ ἐρχότανε γιὰ καθεμιὰ μοναχὴ ἔλεγε καὶ κάτω κακό.

Πρὸς τὸ βράδυ, χτύπησε πάλι τὸ κουδοῦνι: ἡ Βερονίκη, ποὺ στεκότανε στὴν πόρτα, ἐφώνησε:

— Μπᾶ, νὰ καὶ μία, ποὺ δὲν τὴν περιμέναμε.

Καὶ σκύβοντας τὸ κεφάλι μέσα στὸ μαγειρεῖο, μᾶς εἶπε:

— Ἡ ἀδελφὴ Μαρία.

Ἡ κουτάλα, ποὺ κρατοῦσα ἔφυγε ἀπὸ τὸ χέρι μου καὶ ἔπεσε μέσα στὴν κασαρόλα.

Ὁρμησα στὴν πόρτα σπρώχνοντας τὴ Βερονίκη, ποὺ ἤθελε νὰ μ' ἐμποδίσῃ.

Ἡ Μελανία ἔτρεξε κατόπι μου νὰ μὲ σταματήσῃ.

— Ἐλα πίσω, μοῦ εἶπε, σὲ βλέπει ἡ ἡγουμένη.

Μὰ, ἐγὼ ἤμουν πιά κοντὰ στὴν ἀδελφὴ Μαρία. Τόση ἦταν ἡ ὀρμὴ μου, ποὺ λίγο ἔλειψε νὰ πέσωμε καὶ οἱ δύο.

Μὲ πῆρε στὴν ἀγκαλιά της. Ἦταν κατασυνημένη, ἐνθουσιασμένη.

Μοῦ ἔπιασε τὸ κεφάλι, καὶ σὰν νὰ ἤμουν μικρὸ παιδάκι, μὲ φιλοῦσε σὲ ὅλο τὸ πρόσωπο.

Ἡ Μελανία εἶχε δίκαιο: ἡ ἡγουμένη μ' ἔβλεπε: ἔβγαινε ἀπὸ τὸ παρεκκλήσι καὶ ἐρχότανε πρὸς τὸ μέρος μας.

Ἡ ἀδελφὴ Μαρία τὴν εἶδε: σταμάτησε τὰ φιλιὰ της καὶ ἔβαλε τὸ χέρι της στὸν ὄμο μου: ἐγὼ τὴν ἔπιασα μὲ ὀρμὴ ἀπὸ τὴ μέση, μὴ τυχὸν καὶ φύγῃ.

ΚΑΤΗΧΟΥΜΕΝΟΣ Ε. ΙΩΑΝΝΙΑΝ

Καὶ οἱ δύο μας τώρα κυτίζαμε τὴν ἡγουμένη, ποὺ πλησίαζε. Πέρασε κοντὰ μας χωρὶς νὰ σηκώσῃ τὰ μάτια, λὲς καὶ δὲν εἶδε τὸ χαιρετισμὸ τῆς ἀδελφῆς Μαρίας.

Εὐθύς ποὺ προσπέρασε, ἔσυρα τὴν ἀδελφὴ Μαρία στὸν παλιὸ πάγκο. Ἐδίστασε καὶ εἶπε πρὶν καθῆσθαι:

— Θαρρεῖς πῶς καθετὶ μᾶς περιμένει.

Ἐκάθησε χωρὶς ν' ἀκουμπήσῃ στὸ δένδρο, κ' ἐγὼ γονάτισα πάνω στὴ γλῶσσι στὰ πόδια της.

Τὰ μάτια της δὲν ἀντινοβολοῦσαν πιά. Λὲς καὶ τὰ χρώματα εἶχαν θαμπώσει, καὶ ὅλο τῆς τὸ πρόσωπο, τόσο λεπτό, εἶχε μικρύνει καὶ ἦταν τραβηγμένο στὸ βάθος τῆς καλύπτρας. Τὸ φῶρμά της δὲν ἐστρογγύλαινε, ὅπως πρὶν, πάνω στὸ στήθος, καὶ στὰ χέρια τῆς ἔβλεπε τις φλέβες μελανές.

Ἡ ματιὰ της ἔπεσε μιὰ στιγμή στὸ παράθυρο τῆς κάμαράς της, ἔπειτα στὰ δέντρα καὶ κατόπι στὴ μεγάλη τετράγωνη αὐλὴ: σταμάτησε στὴ κατοικία τῆς ἡγουμένης καὶ τὰ χεῖλη της ψιθύρισαν μόλις:

— Πρέπει νὰ συχωροῦμε τοὺς ἄλλους, ἂν θέλωμε νὰ μᾶς συχωροῦν κ' ἐμᾶς.

Ἐκύταξε ἔπειτα ἔμένα καὶ εἶπε:

— Τὰ μάτια σου εἶναι λυπημένα.

Μοῦ χάιδεψε τὰ μάτια σὰν νὰ ἤθελε νὰ σβύσῃ

κάτι, ποὺ δὲν τῆς ἄρεσε: καὶ κρατῶντας τὸ χέρι πάνω στὰ μάτια μου κλεισμένα, εἶπε σιγανὰ πάντα:

— Πόσες λύπες περνοῦν στὴ ζωὴ μας!

Ἔπιασε τὰ χέρια μου καὶ δλοένα κυτίζοντας με, εἶπε μὲ τόνο προσευχῆς:

— Γλυκειὰ μου κόρη, ἄκουσέ με: μὴ γίνῃς ποτὲ μοναχὴ!

Ἀναστέναξε σὰν μὲ παράπονο:

— Τὸ φῶρμά μας μαῦρο καὶ ἄσπρο λέγει στοὺς ἄλλους πῶς εἴμαστε πλασμένες μὲ δύναμι καὶ μὲ φῶς, καὶ ὅλα τὰ δάκρυα χύνονται μπροστά μας, καὶ κάθε πόνος ζητᾶ παρηγοριά σ' ἐμᾶς: γιὰ μᾶς ὅμως, κανεὶς δὲν συλλογίζεται τὸν πόνο μας.

Μίλησε ἔπειτα γιὰ τὸ μέλλον. Ἐλεγε:

— Πηγαίνω ἐκεῖ, ὅπου πηγαίνουν οἱ ἱεραπόστολοι. Ἐκεῖ θὰ ζήσω σ' ἓνα σπῆτι γεμάτο ἀπὸ τρόμο: θὰ ἔχω ἀδιάκοπα μπροστά μου κάθε ἀσχημιά καὶ κάθε σαπίλα!

Ἄκουα τὴ βαθεῖα φωνὴ τῆς: εἶχε μέσα της σὰν μιὰ φωτιά: λὲς καὶ μποροῦσε νὰ ζήσῃ, μοναχὴ τῆς, δλες τῆς δυστυχίης τοῦ κόσμου.

Λύθησαν τὰ χέρια μας. Μὲ χάιδεψε στὸ πρόσωπο, καὶ ἡ φωνὴ τῆς μοῦ εἶπε γλυκά:

— Τὸ ἀγνὸ πρόσωπό σου θὰ μείνῃ γιὰ πάντα μέσα στὴ σκέψη μου.

Και κυτάζοντάς με, είπε ακόμα:

— Ο Θεός μάς έδωσε τη μνήμη και κανείς δεν μπορεί να μάς την πάρη.

Σηκώθηκε. Την συνόδευσε ως την έξοδο, και όταν η Μορφομάτα έκλεισε τη βαρεία εξώθυρα, άκουσε για πολλήν ώρα το θόρυβο.

Ξαναήρθε ο χειμώνας.

Η αδελφή Ποθητή κατάλαβε γρήγορα πόσο μου άρεσε το διάβασμα· μου έφερε ένα-ένα όλα τα βιβλία της βιβλιοθήκης των αδελφών.

Τα περισσότερα ήταν βιβλία παιδικά και τα διάβαζε γυρίζοντας πολλές σελίδες μαζί. Προτιμούσα εκείνα, που είχαν περιηγήσεις και διάβαζε τη νύχτα με το φώς της καντήλας.

Η αδελφή Ποθητή με μάλωνε, όταν ξυπνούσε, μά, εϋθύς που ξανακοιμώτανε, άρχιζε πάλι το διάβασμα.

Σιγά-σιγά μάς ένωσε γλυκειά φιλία· η κουρίνα δεν χώριζε πιά τη νύχτα τα κρεβάτια μας: έλειψαν οι τύποι, και όλες οι σκέψεις μας ήταν κοινές και στις δύο.

Ήταν έλαφρά χαρούμενη και ποτέ δεν άλλαζε αυτή η χαρά της.

Ένα μόνο την έπειραζε στη ζωή, το μοναχικό φόρεμα. Το θεωρούσε βαρύ και άβολο· έλεγε σαν αηδιασμένη:

ΤΟ ΜΝΗΜΕΙΟΝ ΠΑΥΛΟΥ ΜΕΛΑ ΠΑΡΑ ΤΟ ΖΑΠΠΕΙΟΝ
υπό Α. Σόζου

— Όταν ντύνομαι, μου φαίνεται πως μπαίνω σε κανένα σπίτι, που είναι πάντα σκοτεινό.

Τό πετούσε γρήγορα-γρήγορα το βράδυ και ήταν ευτυχισμένη που περπατούσε στο δωμάτιο με τα νυχτικά.

Έλεγε:

— Αρχίζω να συνειθίζω, μα τας πρώτας ημέρας ή καλύπτρα μούκοβε τα μάγουλα και το φόρεμα μου τραβούσε κάτω τους ώμους.

Τό φθινόπωρο άρχισε να βήχη.

Μικρός και ξερός βήχας, που έχότανε πότε και πότε.

Τό σώμα της τό ψηλό και λιγνό φάνηκε τότε ακόμα λεπτότερο. Ήταν πάντα χαρούμενη· έγρίνιαζε μονάχα γιατί τό φόρεμά της γινότανε δλοένα πιό βαρύ.

Τό Μάη, μία νύχτα δλόκληρη, ήταν ανήσυχη και έβλεπε όλο όνειρα.

Έγώ είχα περάσει όλη τη νύχτα με τό διάβασμα και έξαφνα είδα πως είχε άρχισει να ξημερώνη. Έσβυσα τό καντήλι και προσπάθησα να κοιμηθώ.

Ήμουν μισοκοιμισμένη· άκουσα την αδελφή Ποθητή να λέγη:

— Άνοιξτε τό παράθυρο να μπή μέσα! Άνασηκώθηκα και την είδα καθισμένη στο κρεβάτι της. Είχε πετάξει τα σκεπάσματα και έλυσε τα σειρήνια της νυχτικής καλύπτρας. Την έριξε στα πόδια του κρεβατιού· έπειτα κούνησε τό κεφάλι, στρίφοντας τα κοντά και κατασπαρμένα μαλλιά της στο μέτωπο, και θυμήθηκα άμέσως την Ντεζιρέ Ζολύ.

Σηκώθηκα λίγο τρομαγμένη· έλεγε πάλι:

— Άνοιξτε τό παράθυρο να μπή μέσα!

Άνοιξα πέρα-πέρα τό παράθυρο, και όταν γύρισα να ιδώ, ή αδελφή Ποθητή άπλωσε τα χέρια προς τον ήλιο, που άρχιζε ν' ανατέλλη και με φωνή άδυνατισμένη έλεγε:

— Πέταξα τό φόρεμά μου, δεν μποροῦσα πιά. Ξάπλωσε ήσυχχα, και τό πρόσωπό της έμεινε πιά άκίνητο.

Κράτησα πολλήν ώρα την άναπνοή μου ν' ακούσω τη δική της άνάσα· έπειτα άνάπνευσα δυνατά σαν να ήθελα να την κάμω ν' άναπνεύση κ' εκείνη.

Μά, την κύταξα από κοντά και κατάλαβα πως εκείνη ήταν ή τελευταία της πνοή. Τα μάτια δλάνοιχτα νόμιζες πως κύταζαν μιάν άχτίδα, που έστελνε ο ήλιος σαν μακρόν βέλος.

Μπρός στο παράθυρο περνούσαν και ξαναπερνούσαν γελιδόνια, φωνάζοντας σαν μικρά κορίτσια και γέμιζαν τ' αυτιά μου ήχοι, που ποτέ δεν τους είχα ακούσει.

Κύταξα προς στους κοιτώνες με την έλλίδα

κάποιον να ιδώ, ν' ακούση ό,τι είχα να ειπώ.

Μά ή ματιά μου έπεσε μονάχα στην πλάκα του ρολογιού, που θαρρούσε πως κύταζε πάνω από τα δέντρα μέσα στην κάμαρα. Έδειχνε πέντε ή όσρα. Τότε έριξα πάλι πάνω της τό σκέπασμα και βγήκα να σημάνω τό έγερτήριο.

Χτύπησα πολλήν ώρα· ο ήχος έφευγε μακρυνά, πολύ μακρυνά! Έφηνε προς εκεί, όπου είχε φύγει ή αδελφή Ποθητή.

Χτυπούσα, γιατί μου φαινότανε πως ή καμπάνα έλεγε στον κόσμο πως ή αδελφή Ποθητή πέθανε.

Χτυπούσα, γιατί περίμενα να βγή πάλι στο παράθυρο τό έμορφο πρόσωπό της να μου ειπή: «Φθάνει! φθάνει!»

Η Μελανία μου πήρε ξαφνικά τό σκονί. Η καμπάνα έδωσε ακόμα μία φορά έναν ήχο άλλοιώτικο, κάτι σαν παράπονο.

Η Μελανία μου είπε:

— Τρελλάθηκες! πάνω από ένα τέταρτο της ώρας σημαίνεις!

Αποκοίθηκα:

— Πέθανε ή αδελφή Ποθητή.

Η Βερονίκη μπήκε μαζί μας στην κάμαρα· παρατήρησε πως ή κουρίνα δεν έχώριζε τα κρεβάτια μας. Και είπε περιφρονητικά πως ήταν ντροπή για μία μοναχή να έχη τό κεφάλι ξέσκεπο.

Η Μελανία σκούπιζε με τό χέρι της τα δάκρυα. Τό κεφάλι της έγερνε στο πλάι, περισσότερο τώρα και μου είπε σιγανά:

— Είναι ακόμα πιό νόστιμη παρά πριν. Ο ήλιος άπλωνότανε τώρα στο κρεβάτι και σέπαζε τέλεια την πεθαμένη.

Όλη την ημέρα ξεινα μαζί της.

Μερικές μοναχές ήρθαν να την ιδούν. Μία της σέπασε τό πρόσωπο με πανί λευκό. Μά εϋθύς που βγήκε, τραβήξα τό πανί.

Η Μελανία κ' έγώ ξενυχτίσαμε στο πλάι της. Όταν ή Μελανία έκλεισε τό παράθυρο, άναψε τη μεγάλη λάμπα για να μην είναι στα σκοτεινά ή αδελφή Ποθητή.

Έπειτα από όχτώ ημέρες μπήκε ή Μορφομάτα στο μαγειρείο. Ήρθε να μου πη να έτοιμασθώ να φύγω την ίδια ημέρα. Κρατούσε στη φούχτα της δυό χρυσά νομίσματα· τα έβαλε πάνω στο τζάκι τό ένα δίπλα στο άλλο και δείχνοντάς μου τα, είπε:

— Η μητέρα ήγουμένη σου δίνει σαράντα φράγκα.

Δέν ήθελα να φύγω χωρίς ν' αποχαιρέτισω την Κολέττη και την Ίσμηρία, που πολλές φορές τις έβλεπα από μακρυνά.

Μά ή Μελανία μου είπε πως με περιφρονούσαν.

Η Κολέττη δεν καταλάβαινε γιατί να μην έχω ακόμα πανδρευθή, και ή Ίσμηρία δεν μου συγχωρούσε την άγάπη, που είχα στην αδελφή Μαρία.

Η Μελανία με προβόδιζε έως την εξώπορτα. Περνώντας μπροστά στον παληό πάγκο είδα πως τό ένα τον πόδι, είχε σπάσει και έγερνε πάνω στη χλόη.

Στη θύρα είδα μία γυναίκα, που είχε κάτι μάτια σκληρά. Μου είπε αδοτηρά:

— Είμαι ή αδελφή σου.

Δέν τη γνώρισα.

Δώδεκα χρόνια είχαν περάσει από τότε που χωρισθήκαμε.

Μόλις βγήκα μέπιασε από τό χέρι και με φωνή σκληρή σαν τη ματιά της, με ρώτησε πόσα χρήματα είχα.

Της έδειξα τα δυό χρυσά νομίσματα, που μου είχαν δώσει.

— Τότε καλά θα κάνης, είπε, να μείνης στη χώρα, όπου θα βρής εύκολότερα θέσι.

Πηγαίνοντας μου είπε πως ήταν πανδρεμένη με ένα κολλήγο στα περίχωρα και πως δεν ήθελε να έχη σκοτούρες έξ ατίας μου.

Έφθάσαμε στο σταθμό.

Με πήρε ως τό τραίνο να την βοηθήσω να σηκώσει τα πράματά της· με αποχαιρέτησε, όταν κινήθηκε να φύγη τό τραίνο και στάθηκα βλέποντάς το να φεύγη.

Την ίδια στιγμή έφθασε ένα άλλο τραίνο. Οι υπάλληλοι έτρεχαν φωνάζοντας:

— Όσοι είναι για τό Παρίσι άς περάσουν.

Είδα μονομιάς τό Παρίσι με τα φίλα του σπύτια, όμοια με παλάτια, όπου οι στέγες ήταν τόσο ψηλές, που χανόντανε μέσα στα σύννεφα.

Ένας υπάλληλος, νέος, με σκούνησε. Στάθηκε μπροστά μου και μου είπε:

— Στο Παρίσι πάτε;

Έδίστασα ν' άπαντήσω και είπα μόλις:

— Ναι, μα δεν πήρα εισιτήριο.

— Έγώ σάς παίρνω.

Τού έδωσα τό ένα νόμισμα και έφυγε τρεχάτος.

Έβαλα όπως-όπως στην τσέπη μου τό εισιτήριο και τα χρήματα, που μου έφερε πίσω και άνέβηκα βιαστικά στο βαγόνι, που μου έδειξε.

Ο υπάλληλος σταμάτησε μία στιγμή μπροστά στην πόρτα του βαγονιού, έπειτα έφυγε γυρίζοντας να ιδη. Τα μάτια του, όπως του Έρρικου Ντελονά, ήταν γεμάτα γλύκα και σοβαρά.

Σφύριξε τό τραίνο σαν να με είδοποιούσε και όταν ξεκίνησε, τό δεύτερο σφύριγμα μάκρανε σαν φωνή.

ἐν ἐπιλόγῳ δὲ ἄφησε νὰ ἐννοηθῇ ὅτι ὁ κ. ἀντιστρατήγος, ἀρχηγὸς τοῦ στρατοῦ ἐν πολέμῳ, ἐμελλε νὰ τιμηθῆ ἢ περὶ αὐτοῦ διὰ τὰς δηλώσεις του πρὸς τὰς ἐφημερίδας.

20 Ἀπριλίου. — Ὁ κ. Μιστριώτης ἐπανήλθεν ἐκ τοῦ ἀνά τὴν Πελοπόννησον ταξιδίου του, ὅπου μετέβη, ἵνα διαφωτίσῃ τὸν λαὸν διὰ τοὺς κινδύνους, τοὺς ὁποίους διατρέχει ἡ γλῶσσα καὶ τὸ ἔθνος. Ἐπειδὴ κατὰ τὴν λαοσωτήριον αὐτὴν δρᾶσιν του ὕβριος θεοῦ καὶ δαιμονίας ἐλάττειται ὅτι θὰ τιμηθῆ. — Εἰς τὴν Τουρκίαν γίνονται δοκιμαίαι ταχείας ἐπιστρατείας. — Δολοφονία ἐν Μακεδονίᾳ δύο Ἑλλήνων ὑπὸ Νεοτούρκων. — Ὁ γερμανικὸς τύπος συζητεῖ μετὰ σφοδρότητος τὸ δικαίωμα τῆς Γαλλίας, ὅπως ἐπιχειρήσῃ ἐκστρατείας εἰς τὸ Μαρόκον. — Τὸ ἄλβανικὸν κίνημα ἐπεκτείνεται. — Νέα μήνυσις ὑπεβλήθη χθὲς ὑπὸ τοῦ ἀντιστρατήγου Σμολένσκη κατὰ τοῦ ἀνισυνταγματάρχου κ. Πίσσα ἐπὶ πλαστογραφίᾳ πρακτικῶν κτλ. τῆς ἐπιτροπῆς τῆς Ἀμύνης· διετάχθησαν ἀνακρίσεις.

21 Ἀπριλίου. — Οἱ Τούρκοι Καδῆδες, οἱ διαταχθέντες ὑπὸ τῆς τουρκικῆς Κυβερνήσεως, ὅπως κατέλθωσιν εἰς Κρήτην, ἐτοιμίζονται πρὸς ἀναχώρησιν. — Αἱ ἐκλογαὶ ἐν Βουλγαρίᾳ διὰ τὴν μέλλουσαν νὰ ἀναθεωρηθῇ τὸ βουλγαρικὸν Σύνταγμα Μεγάλην Σοβράνιαν ὠρίσθησαν διὰ τὴν 18ην προσεχούσῃ Ἰουνίου. — Οἱ Τούρκοι ἀπέκρουσαν ἐπιθέσεις τῶν Μάλισσρων καὶ Μαυροβουνίων εἰς διάφορα σημεῖα. — Ὁ Μιστριώτης ἐκλήθη εἰς ἀπολογία. — Τὸ νομοσχέδιον περὶ καταργήσεως τῶν προνομίων τῶν λόρδων ἐψηφίσθη εἰς τρίτην ἀνάγνωσιν. — Οἱ Μαυροβούνιοι κατέλαβον τὴν θῆσιν Μπούλε, διαφιλονικουμένην ὑπὸ τῶν Τούρκων κατὰ τὴν λαβῶσαν χώραν ἐπίθεσις ἐφρονεῦθησαν ἕξ ἐκ τῆς τουρκικῆς φρονῆς. — Διετάχθησαν ἀνακρίσεις κατὰ τοῦ κ. Σμολένσκη διὰ τὰς συνεντεύξεις αὐτοῦ πρὸς τὰς ἐφημερίδας· ἡ κατηγορία του ἐπὶ πλαστογραφίᾳ ἀπεδείχθη ἀβάσιμος.

22 Ἀπριλίου. — Οἱ Ἄλβανοι ἐπαναστάται ἀπέκρουσθησαν εἰς τὸ σημεῖον Δασνοῦ καὶ ἐπεχώρησαν εἰς τὰ ὄρη καταδιωκόμενοι ὑπὸ τοῦ τουρκικοῦ στρατοῦ. — Οἱ Βούλγαροι πρίγκιπες, οἱ περιοδεύοντες ἀνά τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, θὰ γίνωσι δεκτοὶ μετὰ τὸ πέρας τοῦ ταξιδίου των παρὰ τῷ Σουλτᾶν. — Ὁ ἔντοῦ ἐπιθεωρῶν τὸν στρατὸν Λαρίσις ἐξεφράσθη ὑπὲρ αὐτοῦ ἐνθουσιωδῶς. — Ὑπεβλήθη παραίτησις ὑπὸ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν τῆς Τουρκίας Τζαβῆτ βῆ, χαρακτηριζομένη ὡς ἀπαρχὴ τῆς ἐκκαθαρίσεως τοῦ ὑπουργείου ὑπὸ τῶν ἐν αὐτῷ κορυφαίων τοῦ Κομιτάτου καθ' ἃ ἀπήτησαν οἱ δυσηρεστημένοι τῶν Νεοτούρκων. — Ἡ κατάστασις μολταταῖα παραμένει ἐπισημῆς καὶ ἀνησυχητικῆ· ὁ ἀρχηγὸς τῶν δυσηρεστημένων Σαδῆκ βῆς, ὅστις εἶχε πεισθῆ νὰ μεταβῆ εἰς Θεσσαλονικίαν, ἐπανέρχεται εἰς Κωνσταντινούπολιν.

23 Ἀπριλίου. — Ἐληξεν ἐντελὸς ἡ συνεννόησις μεταξὺ τῶν διαφόρων ἐν Τουρκίᾳ ἔθνοτήτων πρὸς κοινὴν ἐνέργειαν, ἀποφασισθείσης τῆς ἀντιπάσης θυσίας ἐπιτυχίας τοῦ σκοποῦ τῆς προασιπείσεως τῶν προνομίων καὶ συμφερόντων τῶν ἔθνοτήτων. — Ὁ ἀρχηγὸς τῆς ἐν Ἄλβανίᾳ ἐκστρατείας Τουργούτ πασσᾶς ζητεῖ ἐνισχύσεις.

24 Ἀπριλίου. — Ἐκονοποιήθη ἡ παῖσις τοῦ Μιστριώτου ἐπὶ τρίμηνον, ἐπίσης χθὲς διὰ Βασιλικῆς Διατάγματος ἐτέθη εἰς διαθεσιμότητα ὁ ἀντιστρατήγος Σμολένσκη· Ἡ σημερὸν γενομένη ἀπόπειρα συλλαλητηρίου ὑπὲρ αὐτοῦ ἀπέτυχε οἰκτρῶς. — Ὁ ἔντοῦ μετέβη εἰς ἐπιθεωρήσιν τῶν μεθοριακῶν σταθμῶν

τῶν συνόρων. — Τὸ τουρκικὸν θεωρηκτὸν Μεσσουδιὲ ἐξερχόμενον τοῦ Κερατίου κόλπου πρὸς ἐκτέλεσιν γυμνασίων διεσφράγη παρὰ τὴν τροπίδα. — Ἡ ἐπαναστάσις ἐν Ἀραβίᾳ εἰσέτι δὲν κατεστάλη.

25 Ἀπριλίου. — Ἡ ὑπουργικὴ κρίσις ἐν Τουρκίᾳ ἐξακολουθεῖ. — Ἡ εἰς Περσῶν ἄγουσα ὁδὸς ἀπεκλείσθη τελείως ὑπὸ τῶν ἐπαναστατῶν Ἄλβανῶν. Ἀποστέλλονται νέα στρατεύματα εἰς Ἀλβανίαν ἐπίσης ἀπεφασίσθη, ὅπως ἀποσταλοῦν στρατεύματα καὶ εἰς Μαυροβούνιον. — Ὁ ναύαρχος Τῶφνελ ἐπιθεωρήσας τὴν θεωρηκτὴν μοῖραν τοῦ ναυτικοῦ ἔμεινε εὐχαριστημένος.

26 Ἀπριλίου. — Σκέψις ὑπάρχει παρὰ τῇ Κυβερνήσει, ὅπως ἀνατεθῇ εἰς τὸν Διάδοχον ἢ Γενικὴν Ἐπιθεωρητοῦ τοῦ στρατεύματος ἀπληλαγμένη παντὸς διουσιατικῆς χαρακτῆρος καὶ χωρὶς νὰ σχετίζηται πρὸς τὸς προβιβάσιμους τῶν ἀξιωματικῶν. — Τούρκους στρατιώτας ἐφόνευσεν Ἑλληναὶ πολίτην παρὰ τὰ σύνορα. — Κατὰ πληροφωρίαν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως τὸ Νεοτουρκικὸν Κομιτᾶτον εὐρίσκειται ἐν ἀποσυνθέσει καὶ ὁ Σαρκῆτ ἀπεφάσισεν, ὅπως κηρύξῃ τὴν στρατιωτικὴν δικτατορίαν. — Ἐγένετο ἀποδεκτὴ ἡ παραίτησις τῶν Τούρκων ὑπουργῶν Τζαβῆτ καὶ Μπαμπάν Ζαδῆ.

27 Ἀπριλίου. — Ἠρξάντο ἀνακρίσεις διὰ τὴν ἐξαφάνισιν μέρους τοῦ ἀρχείου τοῦ Στρατιωτικοῦ Ἐλεγκτηρίου, γενομένην ὑπὸ ἀξιωματικῶν τοῦ οἰκονομικοῦ καὶ ἄλλων πρὸς κάλυψιν τῶν ὑπ' αὐτῶν γενομένων καταχρήσεων· διετάχθη ἡ προφυλάξις τριῶν ἄλλων ἀξιωματικῶν. — Οἱ Βούλγαροι Πρίγκιπες ἐπεσκέψθησαν τὸν Οἰκονομικὸν Πατριάρχη· εἰς τὴν ἐπίσκεψιν ἀποδίδεται σημασία ἐν σχέσει μετ' τὴν ἑλληνοβουλγαρικὴν συνεννόησιν. — Ὁ Βασιλεὺς ἀνεχώρησεν ἐκ Κεαρίδας ἐπανερχόμενος ἐνταῦθα.

28 Ἀπριλίου. — Χθὲς περὶ τὴν μεσημβρίαν κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν γυμνασίων ἐπῆλθε συγκρούσις μεταξὺ τῶν ἀντιπορφυλλικῶν «Δόξης» καὶ «Νίκης», καθ' ἣν τὸ τελευταῖον ἔπαθε σοβαρωτάτας βλάβας. — Ἐξέγευσις ἐν Κρήτῃ διὰ τὸ ζήτημα τῶν διορισθέντων Καδῆδων, τῶν ὁποίων ἔχουσιν ἀπόφασιν νὰ ἐμποδίσουν παντὶ τρόπῳ τὴν ἀποβίβασιν. — Κατ' ἀκριβεῖς ὑπολογισμοὺς οἱ ἐπαναστάται ἐν Ἀλβανίᾳ ἀνέρχονται εἰς 20 χιλ. πολεμοῦντες πρὸς ἰσάριθμον σχεδὸν τουρκικὸν στρατόν.

ΝΕΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Στὴ Φοιτητικῇ Συντροφίᾳ. Φώτιος Φωτιάδης, Ἀθήναι 1911.

Τραγῶδια Διουμέταξα Γεωργ. Τζαβητάκη, Ἀθήναι, τυπογρ. Εὐστρατίου καὶ Δελῆ 1911.

Τὸ Ἠρότων τοῦ Ἀγῶνος. Τεύχος 6ον ἐν Ἀθήναις, Ἑλλην. Ἐκδοτικῇ Ἐταιρείᾳ. Περιεχόμενα: Θανάσις Ἀγραφιῶτης, ἡ καταστροφή τῶν Λαλαίων, Ἀντώνιος Οἰκονόμου καὶ ὁ Πετρόμπεης ἐπαναστατῶν τὴν Μεσσηνίαν.

Δελτίο τοῦ Ἐκπαιδευτικοῦ Ὁμίλου. Ἀριθμὸς Β' Ἀπριλίου 1911. Ἀθήνα, τυπογρ. Μάισονε καὶ Καργαδούρη. Τιμὴ καθὲ ἀριθμοῦ δραχμῆ 1,50.

Στοχασμοὶ περὶ τῆς ἀνατροφῆς τῶν παιδιῶν μας, Π. Σ. Δέλτα (ἀνατύπωμα ἀπὸ τὸ Δελτίο τοῦ Ἐκπαιδευτικοῦ Ὁμίλου). Ἀθήνα, τυπογρ. «Ἐστία» Μάισονε καὶ Καργαδούρη 1911. Τιμὴ λεπτὰ 50.